

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы

ХАЛЫҚ БІРЛІГІ ЖӘНЕ ЖҮЙЕЛІ РЕФОРМАЛАР – ЕЛ ӨРКЕНДЕУІНІҢ БЕРІК НЕГІЗІ

Қымбатты отандастар! Құрметті Парламент депутаттары мен Үкімет мүшелері!

Биыл егемен ел болғанымызға 30 жыл толып отыр. Тәуелсіздік – біздің ең қастерлі құндылығымыз.

Қазақстан Тұңғыш Президентіміз – Елбасының дара саясатының арқасында табысты ел ретінде бүкіл әлемге танымал болды.

Ең басты жетістігіміз – біртұтас ел болып, жаңа мемлекет құрдық. Іргемізді бекітіп, еңсемізді тіктедік. Халықаралық қауымдастықтың белді мүшесіне айналдық. Тұрақты қоғам қалыптастырып, орнықты даму жолына түстік.

Мемлекеттілігімізді нығайту үшін бір ел болып еңбек етіп жатырмыз.

Егемендік дегеніміз – жалаң ұран мен жалынды сөз емес.

Біз үшін ең маңыздысы – әр азаматтың Тәуелсіздік игілігін сезіне алуы. Оның басты көрінісі – елдегі бейбіт өмір, қоғамдағы тұрақтылық пен тыныштық. Сондай-ақ, халықтың тұрмыс сапасының жақсаруы және жастардың болашаққа нық сеніммен қарауы.

Барлық бастамамыз осыған бағытталуда.

Біз тұрғыы мығым ел болу жолында кедергілерді еңсеріп, қиындықтарды жеңіп келеміз. Мұның бәріне берекебі бірлік пен есепті еңбек арқылы жеттік.

Еліміз Тәуелсіздік жылнамасының төртінші онжылдығына қадам басқалы тұр. Бұл кезеңнің оңай болмайтыны қазірдің өзінде айқын байқалуда. Сондықтан, кез-келген сын-қатерге дайын болуға тиіспіз. Тынымсыз ізденіп, ұдайы алға ұмтылуымыз қажет.

Менің Қазақстан халқына биылғы Жолдауым мынадай мәселелерге арналады.

І. ПАНДЕМИЯДАН КЕЙІНГІ КЕЗЕҢДЕГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ

Орталық Азиядағы экономикасы ең ауқымды ел саналатын Қазақстан қазір пандемияның зардабын тартуда. Дегенмен, қиындықтарға қарамастан, бағдарымызды берік ұстанып келеміз.

Біз орта мерзімді экономикалық саясатымызды айқындап, мемлекеттік бастамаларды реттеу үшін 2025 жылға дейінгі дамудың Ұлттық жоспарын және Мемлекеттік жоспарлаудың жаңа жүйесін қабылдадық. Ұлттық жобалар бекітілетін болады.

Стратегиялық мақсатымыз – Орталық Азиядағы көшбасшылық рөлімізді күшейту және өлемдік экономикадағы орнымызды нығайту.

Экономикамызға тікелей инвестиция тарту ісін жалғастырудың жаңа тәсілі ретінде Стратегиялық инвестициялық келісім ұғымы енгізілді. Квазимемлекеттік секторды оңтайландыру үшін нақты шараларды қолға алдық. «Бөйтерек» және «ҚазАгро» холдингтерін біріктірдік. Еншілес компаниялар екі есе азайды, олардың штат санын бір жарым есе қысқарттық. Жаңа, қуатты даму институтын

құрдық.

Пандемия кезінде мемлекет азаматтарға және кәсіпкерлерге ауқымды өрі жедел қолдау көрсетті.

«Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы өзінің тиімділігін дәлелдеді. Оны жүзеге асыру барысында 3,5 мыңнан астам жоба іске қосылды. Сондай-ақ, 70 мың жұмыс орны ашылды. Өндірілген өнім мен көрсетілген қызметтің жалпы құны 3,5 триллион теңге болды.

«Бизнестің жол картасы» бағдарламасының арқасында 66 мың жоба мемлекет тарапынан қолдау тапты. Бұл 150 мыңнан астам жұмыс орнын ашуға және сақтап қалуға септігін тигізді.

Зейнетақы жинақтарын мерзімінен бұрын пайдалану туралы бастама экономикаға айтарлықтай әсер етті. Ең бастысы, оның әлеуметтік ықпалы айрықша болды. Осы шараның арқасында миллионнан астам азаматымыз тұрғын-үй жағдайын жақсартты. Кейбірі ипотекалық қарызын азайтты.

Жалпы экономикалық дамуымызда оң үрдіс бар екені сөзсіз. Алайда, бүгінгі ахуалдың өлі де күрделі екенін ашық айтуымыз керек. Сондықтан, мен «Қарапайым заттар экономикасы» және «Бизнестің жол картасы» бағдарламаларының мерзімін 2022 жылға ұластыру туралы шешім қабылдадым. Бұл мақсатқа бөлінетін қаржының жалпы көлемі кемінде бір триллион теңге болады.

Қазақстан мемлекеттік қарызы аздығының және едәуір қоры болғанының арқасында індет салдарын біршама тиімді еңсеруде. Бұл – біздің әлеуелі бөсекелік артықшылығымыз. Одан айырылып қалмауымыз керек.

Алайда, соңғы кезде бюджеттің шығыс бөлігіндегі міндеттемелерді орындау үшін бюджет тапшылығы ұлғайып, Ұлттық қордан алынатын трансферттер көбеюде. Үнемі осылай «ауырдың үстімен, жеңілдің астымен» жүре алмаймыз. Біздегі қаржылық орнықтылықтың қоры соншалықты шексіз емес.

Бюджеттің кірісін арттыру үшін шаралар қабылдау қажет екені сөзсіз. Бірінші кезекте, мемлекеттік шығыстардың ауқымын және оның тиімді жұмсалыуын бақылауда ұстау керек.

Ұлттық қордың активтерін қалпына келтіру үшін бюджет ережесін енгізуді тездеткен жөн. Бұған қажетті заңнамалық өзгерістер осы жылдың соңына дейін қабылдануға тиіс.

Жалпы, елімізге мемлекет қаржысын, атап айтқанда, мемлекеттік қарызды, бюджет саясатын және Ұлттық қорды басқарудың ережелер жинағы қажет.

Үкімет пен Ұлттық банктен жыл соңына дейін Мемлекет қаржысын басқару тұжырымдамасын өзірлеуді сұраймын.

Сонымен бірге, экономиканы өртаптапандыру, өндірілетін тауарлардың түрін көбейтіп, экспорт географиясын кеңейту жөніндегі жұмысты жалғастыру керек.

2020 жылдың қорытындысы бойынша, индустрияландыру жүзеге асырылып жатқан 10 жыл ішінде тұңғыш рет өңдеу өнеркәсібінің экономиканы дамытуға қосқан үлесі тау-кен өндірісі саласынан асып түсті.

Орта мерзімдегі мақсатымыз – 2025 жылға қарай өңдеу өнеркәсібінің экспортын 1,5 есеге көбейтіп, 24 миллиард долларға жеткізу. Ал, еңбек өнімділігін 30 пайызға арттыру.

Өзірленіп жатқан «Өнеркәсіп саясаты туралы» заң өңдеу өнеркәсібінің экспортын 1,5 есеге көбейтіп, 24 миллиард долларға жеткізу. Ал, еңбек өнімділігін 30 пайызға арттыру.

Үкімет жыл соңына дейін осы маңызды міндетті шешудің оңтайлы жолын табуға тиіс.

Бұл ретте, еліміздің ресурстық өлеуеті толық ашылмағанын, геологиялық тұрғыдан зерделену деңгейі төмен екенін қаперден шығармаған жөн.

Сапалы геологиялық ақпараттың инвесторларға қолжетімділігін арттыру қажет. Осыған орай түрлі ведомстволарға бағынатын бытыраңқы мекемелердің негізінде тиімді Ұлттық геология қызметін құру керек.

Бұл орган жер қойнауын кімге және қалай беруді шешетін монополистке айналмауға тиіс. Оның міндеті – инвесторларға кешенді қызмет көрсетіп, қолдау білдіру.

Жер қойнауын пайдалану саласына, әсіресе геологиялық барлау және жер қойнауын кешенді зерттеу ісіне тын серпін қажет.

Ұлт жоспары аясында басталған реформаларды соңына дейін жеткізген жөн. Атап айтқанда, геологиялық ақпараттың ашық цифрлық мөлметтер базасын құрып, оны инвесторлар үшін қолжетімді ету керек.

Жер қойнауы – ұлттың байлығы. Оны пайдалануға беруді оңаша кабинеттерде «бармақ басты, көз қыстаымын» шешу заңсыз деп танықпау тиіс. Тиісті органдар бұл мәселе бойынша бақылау жасауды қамтамасыз етеді.

Келесі мәселе. Мемлекеттің экономикаға тым көбірек араласуы оның өсімін тежейді, сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз лобби жасауға өкел соқтырады.

Мемлекеттік кәсіпорындар өлі де болса көптеген салада басымдыққа ие, жеңілдіктерді жеке дара пайдаланады.

Біз бұл проблемаларды шеше бастадық.

Мәселен, Мемлекеттік басқару тұжырымдамасында квазимемлекеттік секторды қысқарту және оның тиімділігін арттыру, жұмысының ашықтығы мен есептілігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар қарастырылған.

Реформалар жөніндегі жоғары

кеңес жекешелендірудің жаңа жоспарын мақұлдады. Енді оны қатаң бақылау қажет.

Бұдан басқа да мәселелер бар. Атап айтқанда, жекелеген ұлттық компаниялар мен мемлекеттік кәсіпорындар шығынға батып жатыр. Сөйте тұра неге олардың бірінші басшылары дағдарысқа арқаламайды?

Үкімет бұл мәселені шешуі керек. Сонымен бірге, біз инфляцияның бақылаусыз өсу проблемасымен бетпе-бет келдік. Үкімет пен Ұлттық банк бөріні өлемдік үрдіске жауып, инфляцияның алдында қауқарсыздық танытып отыр.

Мұндай сылтау ұлттық экономиканың өлсіздігін көрсетеді. Онда «біздің кәсіби экономистеріміздің рөлі қандай?» деген сауал туындайды.

Үкімет пен Ұлттық банктің басты міндеті – инфляцияны 4-6 пайыз деңгейіне қайтару.

Жалпы сомасы 6,3 триллион теңге жұмсалған дағдарысқа қарсы шаралар жүзеге асырылғаннан кейін экономикамызда артық ақша пайда болды. Алайда, бүгінгі таңда бөлінген қаржы өлі бармай жатқан салалар бар. Екінші деңгейдегі банктер шағын жобаларға, әсіресе ауылға арнап ақша салмайды.

Сондықтан, микроқаржы ұйымдарының өлеуетін іске қосу керек. Олар жергілікті жерде жұмыс істейді. Өзінің тұтынушыларын, олардың бизнесі мен мүмкіндіктерін жақсы біледі.

Ұлттық банк пен Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі бұл мәселе бойынша шешімдер топтамасын әзірлеуі қажет.

Стресті активтер деңгейін төмендету жұмысы да айрықша маңызға ие. Біз мемлекет банкирлерге көмектеспеуге тиіс деген шешім қабылдадық.

Сонымен бірге, шектеу қойылып, бұғатталған активтерді экономикалық айналымға қайтару керек. Алайда, мұны тек қана нарықтың негізге жүзеге асырған жөн.

Бұған заңнамалық негіз болуы қажет.

Үкімет Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігімен бірлесіп, жылдың соңына дейін тиісті заң жобасын Парламентке енгізісін.

Енді инфляцияның монетарлық емес тұстарына тоқталайық. Оның ең бастысы – азық-түлік бағасы.

Қазақстанның ауыл шаруашылығының өлеуеті орасан зор екені көп айтылады. Бірақ, агроөнеркәсіп кешені саласында қордаланған проблемалар да аз емес.

Ең алдымен, бұл – азық-түлік тауарларының бағасын белгілеудің және оны бөліп-таратудың тиімсіз жүргізілуі.

Мен бұған дейін көтерме-тарату орталықтарының желісін құрудың маңыздылығы туралы айтқан болатымын. Бұл міндет орындалып жатыр.

(жалғасы 2-3 бетте)

ЖАЛҒАН АҚПАРАТ ЖАРҒА ЖЫҚПАСЫН!

Мемлекет басшысының жыл сайынғы дәстүрлі Жолдауын асыға күтетіндердің бірі біз. Оның үстіне соңғы екі жылдан бері пандемия кезінде жаһандық деңгейде адамзатты өбігерге салған коронавирус дертімен күрестің алғы шөбінде жүрген біздің жұмысымызға теріс үгіт жүргізетін керітартпалардың сөзі де көп өсерін тигізіп отыр.

Яғни, әлеуметтік желіні кезген жалған ақпаратқа сенгендер алдымызға ауруларын асқындырып келеді. Жасыратыны жоқ, ең өкініштісі - соның салдарынан біздің де дерменіміз жетпей қалған кездер бар. Қазіргі таңда халық денсаулығына, халықтың өміріне қауіп төніп тұрған кезде жұртшылықты жалған ақпаратпен адастыру - «Отанын сатумен» тең дер едім.

Екпе алуға қарсы үгіттеп жүргендердің жетегінде кету өзінің болашағына балта шабу. Бұл туралы Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев бүгінгі Қазақстан халқына Жолдауы барысында айтты. «Елімізде вакцина қоры жеткілікті. Азаматтарымыздың таңдау мүмкіндігі бар. Көптеген елдердің бұған қолы жетпей отыр. Елімізде жалпай екпе салу жүріп жатқанымен қоғамда оған қарсы адамдар өлі де көп. Олар өздері бас тартып қана қоймай халықты кері үгіттеуде. Соның кесірінен қаншама жұртты адастыруда. Мұндай адамдар өзін ғана емес, өзгенің өмірі үшін де жауап беретіндігін түсінуі тиіс. Сондықтан екпе алуға қарсы үгіттеп жүргендердің жетегінде кетпеген жөн. Адамзат көптеген індетті бастан өткерген. Вакцина пайда болғаннан кейін ғана қауіпті індеттерге тосқауыл қойылғанын ұмытпауымыз керек», - деді Мемлекет басшысы.

Мемлекеттің басты байлығы - адам болғандықтан, бұл мәселенің басты орында тұратыны тағы мәлім. Халықтың денсаулығы - мемлекет болашағының негізі десек, оның жақсы, қалыпты жағдайда болуы өмір сүру салтына тікелей байланысты екендігі айтпаса да түсінікті.

Сонымен қатар, Қасым-Жомарт Кемелұлы медицина саласына қомақты қаржы бөлінетінін де айтты. «Бөлінген қаражат Қазақстан халқының денсаулығын нығайтуға, коронавирус екіспесін бөлек жоспарлы екпе салуға жұмсалыуы тиіс. Сонымен бірге отандық дәрі-дәрмек пен медициналық құрал-жабдықтардың үлесін 50 пайызға жеткізу керек», - деді Мемлекет басшысы. Жұрт көңілі алаң осындай кезді ел ішіне үрей таратып, байбалам салушылар өз мүддесіне пайдалануға тырысады. Мен халықты өртүрлі сондай азғырынды, арзан еңгімелерге еруден сақ болуға шақырамын. Шынымен көптің қамын көдейтін адам айғайшыл күшімен емес, игілікті ісімен қызмет еткені дұрыс. Ғайбат пен байбаламның алысқа апармасына көзіміз жетіп отыр. Өйткені, халық денсаулығына, өміріне қауіп төнген кездері ең өткір ішкі саяси мәселелердің қатарына саяси тұрақтылықты сақтау да кіреді.

Манат НҰРТАНОВА,
Дәрігер-фтизиатр.

МАЛДЫҢ ӨРІСІ – АУЫЛДЫҢ ӨЗЕГІ

Біздің аудандағы табыстың басты көзі ауыл шаруашылығы саласы.

Бұл салада мал бағу төртібі мен оның күтімінде, жайылымдық жерлер бойынша өлі де болса кембағал тұстарымыз жетерлік.

Осы бағытта кеше Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына жолдауында ауыл шаруашылығы мәселесін де көтерді.

«Ауа райының қаттысыздығы мал шаруашылығында түйткіл мәселелер барын көрсетті. Біз жедел шара қабылдап, жем-шөп тапшылығына байланысты ахуалды реттедік. Дегенмен, бұл салада өлі де жүйелі жұмыс атқару керек. Жем-шөп дайындауға қажетті жер көлемін кеңейткен жөн», - деп қазіргі ауыл шаруашылығы саласындағы ахуалды деп басып айтты. Сонымен қатар,

Президент қазір мал жаятын жерге шаруалардың қолы жетпей жүргендеріне де тоқталды. Расымен де бұл мәселені біздің жақта да күрмеуі шешілмей келеді. Мұның себебін Президентіміз Жолдауында «Өйткені, мұндай алқаптарды кейбір белгілі адамдар меніп қалған. Тіпті, оны адам аяғы баспайтындай етіп қоршап тастаған. Екімдер түрлі себепті сылтауратып, ықпалды адамдардың ығына жығылып, бұл мәселені шеше алмай отыр. Үкімет құзырлы органдармен бірлесіп, осы ахуалды өзгертетін батыл шаралар қабылдауға тиіс», - екендігін айқын жеткізді.

Сондай-ақ, Мемлекет басшысы ауылдағы ветеринария қызметі туралы сөз қозғады. «Мал басының амандығы және өнімділігі жергілікті ветеринарлардың тиімді жұмысына байланысты. Бұл түптеп келгенде ауылдағы ағайынның әлауқатына тікелей әсер етеді. Ветеринария қызметі қазіргі аман талабына сай болмаса, ауыл шаруашылығы өнімдерінің экспортын арттыру мүмкін емес», - деді.

Өріне, ауыл тұрғындарының бөрінің шаруашылық ашуға мүмкіндігі жоқ. Ол мүмкін де емес. Сондықтан, Қасым-Жомарт Кемелұлының қолға ұстатқандай көрсеткен мәселелерін шешу үшін заң тетіктері қажет.

Осыдан бір ғасырға жуық бұрын Бейімбет атамыз, «Гүлденсе ауыл, гүлденеміз беріміз, Ауыл дене - біз қозғатар жанымыз» - деді. Өндірістен жырақ ауылды гүлдендіру үшін малдың өрісін кеңейтіп, тұрғындардың табысын арттыру керек!

Сәуірбай ҰЛЫҚПАНОВ,
Еңбек ардагері.

360 БҮЛДІРШІНГЕ «ӘЛІППЕ» ТАБЫСТАЛДЫ

Кеше аудан мектептерінде «Білім күні» 1 сынып оқушылары үшін салтанатты жиын «Кел балалар оқылық» тақырыбында санитарлық талаптарды сақтай отырып, таза ауада мектеп ауласында өтті. Салтанатты шарада аудан бойынша 360 бүлдіршінге «Әліппе» оқулығы табысталды. Ал, мектеп табалдырығына асығына жеткен 2-11 сынып оқушылары алғашқы қоңырауды «Тәуелсіздік жетістіктері» тақырыбындағы ашық сабақпен қарсы алды.

ХАЛЫҚ БІРЛІГІ ЖӘНЕ ЖҮЙЕЛІ РЕФОРМАЛАР — ЕЛ ӨРКЕНДЕУІНІҢ БЕРІК НЕГІЗІ

Осы орталықтардың шағын ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге, соның ішінде, жеке қосалқы шаруашылықтарға да қолжетімді болуын қамтамасыз ету маңызды. Біз нарықтың монополиялануына жол беруге болмайды.

Сонымен бірге, өнім өндірушіден тұтынушыға дейінгі аралықтағы бағаның бөріне бірыңғай бақылау жасау қажет. Қазір осы жұмысқа бірнеше мекеме жауапты. Өр жолы баға шарықтағанда олар байыппен сараптама жасап, тиімді шаралар қабылдаудың орнына бір-біріне сілтей бастайды.

Бұл жұмысты ретке келтіретін кез келді. Жауапкершіліктің ара-жігін ажырату керек. Бір мекемені басты орган ретінде айқындап, өзгелерін өзара іс-қимылын нақты белгілеу қажет.

Үкімет осы мәселе бойынша бір айдың ішінде шешім қабылдауға тиіс. Екіншіден, ауа-райының қолайсыздығы мал шаруашылығында түйткілді мәселелер бар екенін көрсетті. Біз жедел шара қабылдап, жем-шөп тапшылығына байланысты ахуалды реттедік.

Дегенмен, бұл салада өлі де жүйелі жұмыс атқару керек.

Жем-шөп дайындауға қажетті жер көлемін кеңейткен жөн.

Сондай-ақ, егіс алқабына өр жылы өртүрлі дақыл егу талабын сақтау үшін тиісті бақылауды күшейткен абзал.

Ғарыштық мониторинг және қашықтан зондтау мүмкіндігін кеңінен қолдану керек.

Жайылымдық жерді тиімді пайдалану да өте маңызды.

Қазір мал жаятын жерге шаруалардың қолы жетпей жүр.

Өйткені, мұндай алқаптарды кейбір белгілі адамдар иеленіп алған. Тіпті, оны адам аяғы баспайтындай етіп қоршап тастаған.

Өкімдер түрлі себептерді сылтау ретіп, ықпалды адамдардың ығына жығылып, бұл мәселені шеше алмай отыр. Үкімет құзырлы органдармен бірлесіп, осы ахуалды өзгертетін батыл шаралар қабылдауға тиіс.

Жеке қосалқы шаруашылықтардың малын жайылымдық жермен қамтамасыз ету мәселесіне айрықша назар аудару қажет.

Олардың құқықтық мәртебесі және көрсетілетін қолдау тәсілдері «Жеке қосалқы шаруашылықтар туралы» бөлек заңда көрініс табуы керек.

Үкімет бұл заң жобасын өте қысқа мерзімде әзірлеуге тиіс.

Ветеринария саласын да жетілдіру қажет.

Бұл салада орталық пен өңірлер арасындағы міндеттер мен құзыреттер нақты бөлінуі керек.

Мал басының амандығы және өнімділігі жергілікті ветеринарлардың тиімді жұмысына байланысты.

Бұл, түптеп келгенде, ауылдағы ағайынның өл-ауқатына тікелей әсер етеді.

Ветеринария қызметі қазіргі заман талабына сай болмаса, ауыл шаруашылығы өнімдерінің экспортын арттыру мүмкін емес.

Сондықтан, осы салада жүйелі жұмыс атқарылуға тиіс.

Атап айтқанда, үдерістерді цифрландыру, мәлімет жинау және оны автоматтандыру, маман даярлау және олардың жалақысын көбейту шаралары.

Үкімет жыл соңына дейін ветеринария жүйесін реформалау жөнінде нақты шаралар қабылдауы керек.

Үшіншіден, біздің аграрлық саясатымызда сабақтастық болмай отыр. Министр ауысса, саланың саясаты да өзгереді.

Мұндай жағдайда шаруаларға алдағы жұмысты жоспарлау қиынға түседі.

Бірыңғай негізгі бағыт болуы қажет. Соған сәйкес субсидиялау тәсілдерін қайта қарап, тұрақтандыру керек.

Келесі мәселе.

Соңғы бес жылдың өзінде субсидиялауға екі триллион теңгеден астам қаржы бөлінді.

Өкінішке қарай, агроөнеркәсіп кешеніне қатысты қозғалған қымыстық істердің жартысынан астамы субсидияны талан-таражға салуға байланысты болып отыр.

Бұған жол беруге болмайды.

Нормативтік негізін нығайтып, тиімді жоспарлау және мониторинг жүргізу жүйесін енгізу қажет.

Субсидияны рәсімдеу тәртібі түсінікті өрі толығымен ашық болуға тиіс.

Шағын және орта шаруашылықтар үшін субсидия толығымен қолжетімді болуы керек.

Ауыл шаруашылығын технологиялық тұрғыдан қайта жабдықтауды қолдау тәсілдерін мұқият қарауымыз қажет.

Агроөнеркәсіп кешені қолданатын технологияның шамамен 90 пайызы өбден ескірді. Оны жаңарту керек.

Ауыл шаруашылығын субсидиялау саясатын өнеркәсіп саласындағы мемлекеттік саясатпен ұштастырған жөн.

Үкімет пен «Бәйтерек» холдингі осы мәселе бойынша ұсыныстар әзірлеуі қажет.

Жалпы, ауыл шаруашылығы сала-сының басты міндеті – елімізді негізгі азық-түлік өнімімен толық қамтамасыз ету.

Мен биыл ауыл шаруашылығы жерлерін шетелдіктерге және олардың қатысы бар компанияларға сатуға және жалға беруге біржола тыйым салған заңға қол қойдым.

Жер кодексіне қазақстандық инвесторларды ауыл-аймақтарды дамыту үшін қаржы салуға ынталандыратын түзетулер енгізілді.

Бұл өзгерістер ауыл шаруашылығы жерлерін толық экономикалық айналымға түсіруге мүмкіндік береді.

Шын мәнінде, осы шешімдердің барлығы агроөнеркәсіп секторына оң ықпал етеді.

Соның арқасында ауыл шаруашылығы ұлттық экономиканың негізгі қозғаушы күшіне айналады деп сенемін.

Келесі мәселе. Қазіргі заманда бәсекеге қабілеттіліктің басты факторының бірі – барынша цифрландыру.

Қазақстан үшін заманауи цифрлық технологиялар трансферті, Индустрия 4.0 элементтерін енгізу айрықша маңызды. Біз шетелдегі стратегиялық серіктестерімізбен белсенді жұмыс істеуге тиіспіз.

Сонымен бірге, отандық IT-секторды дамытып, күшейте түсу де маңызды. Елімізге жас, білімді өрі ынталы мамандар керек. Цифрландыру жөніндегі ұлттық жобаның аясында кемінде 100 мың жоғары білікті IT-маман даярлау қажет.

Цифрлық саладағы қызметтер мен тауарлардың экспорты 2025 жылға қарай кемінде 500 миллион долларға жетуге тиіс.

Осы және басқа да міндеттер мемлекеттік секторды толығымен «цифрлық қайта жүктеуді» талап етеді. Мұндағы бұрыннан келе жатқан басты түйткіл – мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерінің өзара тиімді крікірітілмеуі. Бұл мәселе түбегейлі өрі тезірек шешімін табуы керек.

Біріншіден, «Электронды үкіметтің» мүлде жаңа құрылымын жасау керек. Мемлекеттік сектордың барлық IT-бастамасы тек қана қазақстандық мемтхтың жаңа платформасына негізделеді.

Бұл платформа қайталауларды, тиімсіз шығыстарды және бюрократияны жоюды. Мемлекеттік қызметтер азаматтарға смартфоннан 100 пайыз қолжетімді болады.

Екіншіден, біз мемлекеттік органдардың бизнес-үдерісін түгел қайта қарап, цифрлық форматқа көшіретін Цифрлық трансформация орталығын ашамыз.

Үшіншіден, ұлттық компаниялар IT-қауымдастықпен өзара қарым-қатынас жасайтын платформа құруымыз қажет. Квaziмемлекеттік сектордың цифрлық қажеттілігі мен сұранысы барынша отандық компаниялардың құшым қамтамасыз етілуге тиіс.

Төртіншіден, мәлімет беру желісін халықаралық дәліздермен ұштастыра отырып, оны біртіндеп кеңейту және жаңарту қажет. Көрші елдерге де қызмет көрсете алатын мәлімет өңдеудің заманауи орталықтарын құру керек.

Біз еліміздің орасан зор ақпараттық-телекоммуникациялық өлеуетін іске асыра білуге тиіспіз. Жаңа цифрлық дәуірде ол геосаяси маңызға ие болады.

Қазақстан Еуразия өңірінің басым бөлігі үшін орталық цифрлық хабқа айналуға тиіс.

Осы міндетті орындау үшін кадрлық өлеуетімізді күшейтуіміз керек. Премьер-Министр маған өз ұсыныстарын берсін.

Келесі мәселе. Ауғанстандағы ахуал және жаһандық шиеленістің күшеюі бізге қорғаныс өнеркәсібі кешенін және Әскери доктринамызды толығымен қайта қарауға міндеттейді.

Қорғаныс қабілетімізді нығайтып, қауіп-қатерлерге жедел үн қату мемлекеттің маңызы бар басымдыққа айналуға тиіс.

Біз сыртқы қатерге және оқиғаның қалай өрбуіне де дайын болуымыз керек.

Сырттан төнетін қауіпті модельдеу айрықша өзектілікке ие болуда. Стрес-тест өткізіп, сценарийлер дайындаған жөн. Соның негізінде мемлекеттік аппараттың іс-қимыл жоспары әзірленіп, түзетіліп отыратын болады.

II. ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ ЖҮЙЕСІНІҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ

Халқымыз «Бірінші байлық – денсаулық» деп бекер айтаған.

Коронавирус денсаулық сақтау саласы үшін үлкен сынақ болды.

Әлемді жайлаған індеттің беті өлі қайтар емес.

Күн сайын мыңдаған азаматымыз дертке шалдығып, талай адам өмірден өтуде.

Біз уақыт ұтырмай індетпен күресу шараларын дереу қолға алдық.

Қазақстан – коронавирусқа қарсы вакцина жасап шығарған әлемдегі санаулы мемлекеттің бірі.

Біздің вакцинамыздың тиімді өрі қауіпсіз екеніне еш күмән жоқ.

Қазір QazVac-қа өзге мемлекеттер де сұраныс білдіруде.

Елімізде вакцина қоры жеткілікті, азаматтарымыздың таңдау мүмкіндігі бар. Көптеген мемлекеттердің бұған қолы жетпей отыр.

Елімізде жаппай екпе салу жүріп жатқанымен, қоғамда оған қарсы адамдар өлі де көп.

Олар өздері бас тартып қана қоймай, халықты кері үгіттеуде.

Соның кесірінен қаншама жұртты адастыруда.

Мұндай адамдар өзінің ғана емес, өзгенің өмірі үшін де жауап беретінін түсінуге тиіс.

Сондықтан, екпе алуға қарсы үгіттеп жүргендердің жетегінде кетпеген жөн.

Адамзат көптеген індетті бастан өткерген.

Вакцина пайда болғаннан кейін қана қауіпті дерттерге тосқауыл қойылғанын ұмытпауымыз керек.

Алдағы уақытта әлемде корона-вирустың жаңа штамдары шығуы мүмкін. Сарапшылар басқа да індеттер пайда болатынын айтуда.

Біз оның қашан болатынын күтіп, қарап отыра алмаймыз.

Осындай жағдайда өмір сүріп, өрі қарай дамуға бейімделуіміз керек.

Қазір «бустерлік вакцинаны» сатып алу өте маңызды.

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымында тіркелген вакциналарды тезірек сатып алу қажет.

Сонымен бірге, бүкіл денсаулық сақтау саласын тұрақты екпе алу жүйесіне дайындаған жөн.

Еліміздің биологиялық қауіпсіздігін болжаумен айналысатын Ұлттық жүйе құрылуға тиіс.

Бұл шара тиісті заң жобасында қарастырылған.

Парламенттен осы заң жобасын қазіргі сессияның соңына дейін қабылдауды сұраймын.

Медициналық сараптама жасайтын көптеген зертханамыз халықаралық стандартқа сай емес.

«Дені сау ұлт» жобасы бойынша кемінде 12 зертхананы жоғары технологиялық құралдармен жабдықтау қажет.

Соның арқасында зертханаларымыз 90 пайызға дейін халықаралық талапқа сай жұмыс істейтін болады.

Коронавирусқа қатысы жоқ ауруларға байланысты ахуалды нашарлатып алмауымыз керек.

Пандемия кезінде жоспарлы скринингтер мен ота жасау кейінге қалып жатыр.

Бұрыннан бар стандартты екпелер көптеген балаларға салынбай калуда. Өрине, бұған жол беруге болмайды.

Медицина саласына қомақты қаржы құю керек.

Бұл қаражат инфрақұрылымға, маман даярлау және халықты дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етуге жұмсалуға тиіс.

Фармацевтика өнеркәсібіне ерекше көңіл бөлу қажет.

Вируспен күрес кезінде дәл осы сала еліміздің бәсекеге қабілеті мен қауіпсіздігі үшін маңызды екеніне көзіміз жетті.

Сондықтан, медицина өнімдерін Зертханалық және техникалық сынақтан өткізетін орталық құруымыз керек.

Жаһандық фармацевтикалық корпорациялармен ынтымақтастықты жандандыраған жөн.

Инвесторларды тартып, озық технологияны және осы саладағы жаңа зерттеу жұмыстарын игеруді қолға алу керек.

Отандық тауар өндірушілермен жасалатын оффтейл келісім шарттарының көлемін арттырып, өнім түрін көбейту қажет.

Біздің дәрі-дәрмек пен медициналық құрал-жабдықтың 17 пайызы ғана – отандық өнім. 2025 жылы оны 50 пайызға жеткізу қажет.

Денсаулық кепілі – дене шынықтыру.

Жұрттың және балалардың спортпен шұғылдануына жағдай жасалуы қажет екенін тағы да қайталап айтамын.

Облыс өкімдері спорт инфрақұрылымын біртіндеп салуды қамтамасыз етуге тиіс.

Жалпы, Токио олимпиадасының қорытындысына байланысты спорттағы ахуалды бөлек кеңесте қарау қажеттігі туындап отыр.

III. САПАЛЫ БІЛІМ БЕРУ

Билығы қаңтар айынан бастап педагогика саласы қызметкерлерінің жалақысы 25 пайызға көбейді.

Алдағы үш жылда осы мақсатқа тағы 1,2 триллион теңге жұмсаймыз.

Қабылданған шаралар жемісін беріп жатыр. Педагогикалық мамандықты қалап, оқуға түскендердің орташа балы күрт өсті.

Біз ұстаздарды қолдау саясатын жалғастыра береміз.

Қазіргі жаһандық өзгерістер кезеңінде түлектің білімі еңбек нарығына шыққанға дейін-ақ жеткіліксіз болып қалуы өбден мүмкін. Сондықтан, құзырлы министрліктің алдында оқу бағдарламаларын жаңа жағдайға бейімдеу міндеті тұр. Бұл – кезек күттірмейтін шаруа.

Пандемия кезінде қашықтан оқытудың нәтижесі ұлттық телекоммуникация желілерінің тиімділігі төмен екенін көрсетті.

Мұндай ахуал негізгі, қарапайым білімнің өзін меңгерге алмаған оқушылардың саны артуына өкеп соқты. Тағы бір проблема, нағыз қиындық осы деуге болады, балалар оқуын тастап кетіп жатыр. Өйткені білім алуды қажет деп санамайтын болды.

Үкіметке бұл мәселемен, атап айтқанда қашықтан білім беруге қажетті ақпараттық жүйенің сапасын жақсартумен мықтап айналысуды тапсырамын.

Біздің білім беру жүйеміз қолжетімді өрі инклюзивті болуға тиіс.

Сонымен бірге, жағымды жаңалығымыз да бар. Биыл бірнеше оқушы халықаралық пен олимпиадаларының жеңімпаздары мен жүлдегерлері атанды.

Ондай дарынды балаларға жан-жақты қолдау көрсету қажет. Біз оларға жоғары оқу орнына түсу үшін конкурстан тыс гранттар береміз. Бір реттік ақшалай сыйақы да төлейміз.

Балалардың ұстаздарын да моральдық және материалдық тұрғыдан ынталандырған жөн.

Тұрмысы төмен отбасында өсіп жатқан балаларға орта білім берудің жалпыға міндетті стандарты аясында қолдау көрсету айрықша маңызды.

Материалдық қолдау көрсету шараларын «Цифрлы ұстаз» білім беру жобасымен толықтырған жөн.

Білім беру жүйесіне жігерлі өрі білікті мамандар қажет.

Мұғалімдерді қазіргідей 5 жылда емес, 3 жылда бір рет қайта даярлықтан өткізіміз керек деп санаймын. Өйткені олар шәкіртінің бойына жаңа білім сіңіре алатындай нағыз ағартушы болуға тиіс.

Бұл ретте, ұстаздардың курстан өту үшін өз қалтасынан ақша төлеуіне жол берілмейді.

Орта білім беру жүйесіндегі өткір проблеманың бірі – мектептердегі орын тапшылығы. 225 мың оқушыға орын жетіспейді.

Шұғыл шара қабылдмасақ, 2025 жылға қарай орын тапшылығы 1 миллионға жетеді.

Мен 2025 жылға дейін кемінде 800 мектеп салу туралы тапсырма берген болатынмын. Бүгін оның санын бір мыңға жеткізуді міндеттеймін.

Мектептерді бюджет қаржысына салумен қатар, осы өзекті мәселені шешуге жеке секторды да тартқан жөн.

Толық білім беретін ауыл мектептерін оқушы санына қарай қаржыландыруға біртіндеп көше бастауымыз керек.

Балаларды ерте жастан мамандыққа бейімдеу айрықша маңызға ие болуда. Өскелең ұрпақ өзінің болашақ кәсібін саналы түрде таңдай білуге тиіс.

Үкімет «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасымен бірлесіп, осы маңызды міндетті шешумен айналысуы керек.

Біз «Тегін техникалық және кәсіби білім беру» жобасын жүзеге асыруды жалғастырамыз.

Бүгінгі таңда NEET санатындағы 237 мың жас оқу да оқымайды, жұмыс та істемейді.

Жыл сайын мектеп бітірген 50 мың түлек оқуға ақылы негізде түседі. Олардың 85 пайызы – тұрмысы төмен отбасының балалары.

Бұл жағдайды түзету қажет. Сұранысқа ие барлық мамандық бойынша техникалық және кәсіби білім жүз пайыз тегін берілуі керек.

Мамандық алудың тағы бір мүмкіндігі армияда берілуіне тиіс.

Мерзімді әскери қызметтегі сарбаздардың экономикадағы нақты сектор үшін қажетті жұмысшы мамандығын игеру мәселесін пысықтаған жөн.

Құзырлы министрлік жоғары білім беру сапасын арттыруды қамтамасыз етуге тиіс.

Жоғары оқу орындары мамандардың сапалы даярлануына жауап беруге міндетті.

Ғылымды дамыту – біздің аса маңызды басымдығымыз.

Бұл саладағы түйткілдердің шешімін табу үшін жылдың соңына дейін заңнамға өзгерістер енгізу қажет.

Ең алдымен, жетекші ғалымдарымызға тұрақты және өз еңбегіне лайықты жалақы төлеу мәселесін шешу керек.

Мұны ғылымға бөлінетін базалық қаражат есебінен қамтамасыз еткен жөн.

Мен Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің отырысында іргелі ғылыммен айналысатын ғылыми-зерттеу институттарын тікелей қаржыландыру тәртібін енгізуді тапсырдым.

Құзырлы министрлік осындай ғылыми мекемелерді іріктеудің және қаржыландырудың айқын өрі ашық ережесін әзірлеуі керек.

Келесі мәселе. Грант мерзімінің үш жылмен шектелуі іргелі ғылымды дамытуға едәуір кедергі келтіріп отыр.

Осындай қысқа жоспарлау мерзімде қандай да бір нәтижеге қол жеткізудің өзі қиын екені анық.

Ғылым саласын гранттық қаржыландыру мерзімін бес жылға дейін ұзарту мәселесін қарастыраған жөн.

Ұлттық ғылыми кеңестер шешімдерінің өділдігі туралы мәселе де күн тәртібінен түспей тұр.

Осыған орай, апелляция институтын енгізу қажет деп санаймын.

Жалпы, еліміздің білім беру және ғылым саласының алдында кезек күттірмес ауқымды міндет тұр.

Бұл – уақыт талабына сай болумен қатар, өрқашан бір адым алда жүріп, тың жаңалықтар ұсына білу деген сөз.

IV. ӨНІРЛІК САЯСАТТЫ ЖЕТІЛДІРУ

«Халық үніне құлақ асатын мемлекеттің» басты қағидаты – мемлекеттің апаратын азаматтар мүддесін үшін жұмыс істеуге тиіс. Бұл бірінші кезекте жергілікті билікке қарата айтылып отыр.

Тұрғындармен тікелей қарым-қаты-

нас жасап, олардың проблемаларын шұғыл шешумен дәл осы өкімдіктер айналысады. Бірақ, әрдайым осылай болып жатқан жоқ. Жоғары басшылықтың өңірлерде қабылданған шешімдерді түзетуіне, тіпті, кейде сол

ХАЛЫҚ БІРЛІГІ ЖӘНЕ ЖҮЙЕЛІ РЕФОРМАЛАР — ЕЛ ӨРКЕНДЕУІНІҢ БЕРІК НЕГІЗІ

болады. Өлемдік тәжірибеге қарасақ, мұның ең оңтайлы шешімі – бейбіт атом. Бұл – күрделі мәселе. Сондықтан қауесетке сеніп, эмоцияға берілмей, оны барынша тиімді шешуіміз керек.

Үкімет пен «Самурық-Қазына» бір жылдың ішінде Қазақстанда қауіпсіз өрі экологиялық таза атом энергетикасын дамыту мүмкіндігін зерттеуге тиіс.

Бұл мәселеге инженерлік саланы дамыту және атом саласындағы білікті инженер мамандардың жаңа буынын қалыптастыру мүмкіндігі тұрғысынан да қарау қажет.

«Жасыл» сүтегі өндірісі, жалпы сүтегі энергетикасы – болашағы зор бағыттар.

Үкіметке осы мәселе бойынша да ұсыныс әзірлеуді тапсырамын.

Ү. ЕҢБЕК НАРЫҒЫНДА ТИІМДІ ЭКОЖҮЙЕ ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Пандемия еңбек нарығын едәуір өзгертті. Бұл – ең алдымен, қашықтан жұмыс істеу тәсілінің қарқынды дамуы.

Көптеген жаңа кәсіптер пайда болған, үдерістердің көпшілігі автоматтандырылып, цифрландырылып жатқан қазіргі кезде бұл үрдіс тың серпінге ие болуда.

Осындай жағдайда мамандықты жиі өзгерте білу және жаңа кәсіптерді игере алу арқылы ғана өркімнің бәсекеге қабілетті болуын қамтамасыз ете аламыз.

Сондықтан, бізге «Кәсіби біліктіліктер туралы» заң қажет. Бұл құжат біліктілікті тану мәселесін реттеп, жұмысшыларды өзінің қарым-қабілетін жетілдіруге ынталандыруы керек. Жалпай цифрландыру үдерісі интернет-платформалар негізінде жұмыспен қамтудың жаңа үлгісін алып келді. Такси жүргізушілері, курьерлер және басқалар – осының жарқын мысалы.

Бұл сала әлеуметтік және медициналық сақтандыру, зейнетақымен қамту және салық салу тұрғысынан мемлекеттің қолғабыс етуіне мұқтаж болып отыр.

Біздің еңбек нарығымызға көші-қон үдерісі де зор ықпал етеді.

Қазақстан – еңбек мигранттарын қабылдау жағынан ТМД елдері ішінде екінші орында. Бұл саладағы проблемаларды дұрыс шешуіміз керек.

Үкімет Көші-қон саясатының жаңа тұжырымдамасын әзірлеуге тиіс. Онда шетелдерде жұмыс істеп жүрген өз азаматтарымыздың құқықтарын қорғау тәсілдері де көрініс тапқаны жөн.

Ел ішіндегі еңбек күшінің ұтқырлығы мәселесіне қатысты да жаңа ұстанымдар қажет.

Үкімет оңтүстіктен солтүстікке көшіп жатқан азаматтарға жәрдемақы бөлудің қолданыстағы тәсілдерін қайта қарауы керек.

Атап айтқанда, оны өкімдіктер арқылы ғана емес, оңтүстік өңірлерден адамдардың өз бетімен жалдайтын жұмыс берушілердің шығынын өтеу арқылы да беруге болады.

Өз бетінше бизнеспен айналысқысы келетіндердің де көшуіне жағдай жасаған жөн. Көшіп келген азаматтарға үй салу ғана емес, ауыл шаруашылығымен айналысу үшін де жер телімдерін беру мүмкіндігін нысықтау керек. Сондай-ақ, оларға мемлекеттік қолдау шаралары қолжетімді болуын қамтамасыз ету қажет.

Тағы бір мәселеге арнайы тоқталғым келеді.

Қазақстан – әлеуметтік мемлекет. Сондықтан, қиын жағдайға тап болған азаматтарға жан-жақты көмек көрсету – басты міндеттердің бірі.

Алайда, қоғамда патерналистік көңіл-күй және әлеуметтік масылдық үрдісі белең алуда.

Ел ішінде әлеуметтік бағдарламаларды әдейі жеке мүддесіне пайдаланатын азаматтар аз емес.

Мұндай адамдар кез-келген өркениетті елдегі сияқты заңның және бүкіл қоғамның алдында жауап беруі керек.

Осындай жағдайлар «мемлекеттен ала берсем» деген көзқарас қалыптастырды.

Ал, көмекке шынымен мұқтаж жандар, өкінішке қарай, әлеуметтік қолдау шараларынан тыс қалып жатыр.

Өрине, біздің еліміздің мүмкіндіктері зор, бірақ оның да шегі бар.

Ең бастысы, әлеуметтік жеңілдікке ие болсам деген орынсыз пиғыл адамды өз еңбегімен табыс табу қабілетінен айырады.

Мұндай жағымсыз өмір салты үрпақ тәрбиесіне қазірдің өзінде кері әсер ете бастады.

Сондықтан, бізге түбегейлі өзгеріс керек.

Заң да, қоғам да, адамдардың сана-сезімі де өзгеруге тиіс.

Дайындалып жатқан Әлеуметтік

кодекстің осындай мәселелерге барынша назар аудару керек.

ҮІ. САЯСИ ЖАҢҒЫРУ ЖӘНЕ АДАМ ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУ

Саяси жаңғыруды біртіндеп жүзеге асыру – мемлекетіміздің стратегиялық бағдарының басым міндетінің бірі.

Соңғы екі жылда біз бұл салада бірқатар елеулі өзгеріс жасай алдық. Митинг өткізу үшін алдын-ала ескерту қағидаты жазылған жаңа заң қабылданды, партиялардың Мәжіліске өту шегі 5 пайызға дейін төмендеді, сайлау бюллетеньдеріне «бөріне қарсымын» деген баған қосылды.

Осы және басқа да қадамдар қоғамда белсенді қолдау тапты.

Бұл бастамалар орнықты демократиялық даму бағдарымызды нығайтып, саяси жүйемізді сапалық тұрғыдан өзгертті.

Сонымен бірге, азаматтарымызды мемлекет басқару ісіне барынша тартуға оң ықпал етеді.

Бірақ мұнымен шектелуге болмайды.

Біздің мақсатымыз – мемлекеттің тиімділігін, саяси үдерістің ашықтығы мен бәсекелестігін одан өрі арттыру.

Сондықтан саяси реформалар жалғасады.

Мемлекеттілігімізді нығайта түсу үшін барлық өзгерісті еліміздің өзіне тән ерекшелігін ескере отырып, біртіндеп жүзеге асырамыз.

Бұл – мықты, өділ өрі озық мемлекет құрудың бірден-бір дұрыс жолы.

Азаматтарымыз бұл ұстанымды қолдап отыр.

Ауыл өкімдерінің тікелей сайлауын енгізу аса маңызды қадам болды.

Бұл – менің былтырғы Жолдауымда айтылған саяси реформаның негізгі мәселесі. Осы шешім ауыл халқының, яғни қазақстандықтардың 40 пайыздан астамының мүддесіне тікелей ықпал етеді.

Біз дұрыс жолдамыз. 2024 жылы азаматтар пилоттық режімде аудан өкімдерін сайлау мүмкіндігіне ие болады.

Жергілікті өзін-өзі басқару жүйесін одан өрі жаңғыртудың маңызды факторы – азаматтық мәдениетті дамыту.

Президент Әкімшілігі облыс өкімдіктерімен бірлесіп, ауылдық жерлердегі азаматтық бастамаларды қолдаудың тиімді тәсілдерін әзірлеуі керек.

Гранттық қаржыландыру жүйесін ауылдағы үкіметтік емес ұйымдардың сұранысына қарай бейімдеп, оны алудың жеңілдетілген режімін енгізу қажет.

Бұл ауылдық жердегі әлеуметтік белсенділікке тың серпін береді.

Сайлау үшін ішіндегі әйелдер мен жастар үшін 30 пайыздық квота туралы норманың енгізілуі партияларды барынша белсенді жұмыс істеуге, жаңа адамдар іздеп, өз қатарын жасартуға жетеледі.

Дегенмен, халық қалаулыларының түпкілікті құрамы жасақталғанда бұл квота сақталған жоқ.

Сондықтан, оның толыққанды өсері болуы үшін депутат мандатын бөлу кезінде осы квотаны міндетті түрде ескеру туралы норманы заң жүзінде бекіту керек.

Біз инклюзивті қоғам құрып жатырмыз. Ерекше қажеттілігі бар тұлғалар өзiрге еліміздің қоғамдық-саяси өмірінде көп емес.

Квота бөлінетін азаматтар санатының тізімін кеңейтуді ұсынамын. Онда жастар мен әйелдерден бөлек, ерекше қажеттілігі бар азаматтарға да квота белгілеу керек.

Мен адам құқығын қорғау саласын әрдайым жеке дара бөліп қарайтынымды білесіздер. Біз соңғы екі жылда бұл бағытта едәуір ілгері бас-тық.

Биыл қаңтар айында мен Елім жазасының күшін жоюға бағытталған Азаматтық және саяси құқықтар туралы Екінші Факультативтік Хаттаманы ратификациялау туралы заңға қол қойдым.

Енді Қылмыстық кодекстің нормаларын Екінші Факультативтік Хаттама-ның ережелерімен үйлестіруіміз керек.

Тиісті заң жылдың соңына дейін қабылданады деп сенемін.

Осы жаздың басында менің Жарлығыма сәйкес Үкімет Адам құқығын қорғау жөніндегі кешенді жоспарды бекітті.

Осы маңызды құжат Қазақстанда адам құқығын қорғау жүйесін одан өрі жетілдіру үшін ұзақ мерзімді институттық негіз қалыптастырады.

Атап айтқанда, кешенді жоспар қабылданғаннан кейін гендерлік теңдікті қамтамасыз ету үшін белсенді жұмыс басталды. Осыған орай әйелдердің қоғамдағы экономикалық және саяси ұстанымын барынша қолдауды қамтамасыз еткен жөн. Бұл жұмысқа Президент Әкімшілігі жауапты.

Отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасына да өзгерістер енгізген жөн.

Құқық қорғау жүйесінде елеулі өзгерістер басталды.

2021 жылғы 1 шілдеден бастап өкімшілік өділет жүйесі жұмыс істей бастады. Бұл институт мемлекеттік аппарат пен азаматтардың өзара қарым-қатынасын жаңадан қалыптас-тырады.

Сот қызметінің заманауи үлгісі енгізіліп, артық сот үдерістері қысқар-тылуда.

Заңнамадағы барлық қайшылықтар мен көмексіліктер азаматтар мен бизнестің мүддесіне орай түсіндірілетіні заң жүзінде қамтамасыз етілді. Үш буынды модель енгізілгеннен кейін қылмыстық процеске қатысу-шыларды қорғау күшейді. Осы жыл-дың басынан бері екі мыңнан астам азаматты қылмыстық жауапқа негізсіз тартуға жол берілген жоқ.

Прокурорлық қадағалаудың жеделдігі артты. Негізсіз шешімдердің 98 пайызы үш тәуліктің ішінде күшін жой-ды. Прокурорлардың айыптау акті-лерін дайындау жөніндегі құзыретін біртіндеп кеңейте беру қажет. Бұл қадам олардың жауапкершілігін арт-тырып, тергеу нәтижелеріне құқықтық баға беру тетіктерін нығайтады.

Ішкі істер органдары осы салаға тән емес бірқатар функциядан арылды. Учаскелік инспекторлардың мәртебесі артты. Олар құқықбұзушылықтардың алдын-алу саласында қосымша өкілеттікке ие болды.

Бірнеше өңірде полицияның сер-вистік моделі пилоттық режімде жұмыс істей бастады. Келесі кезең – оның ауқымын кеңейту. Бұл жұмыс-тың табысты болуы көбіне жергілікті билік органдарының осы үдеріске қатысуына байланысты болады. Олар жаңа өзгерістердің мән-маңызын түсініп, полицияға қолғабыс етуге тиіс. Сонымен қатар, қылмыспен күресудің практикалық мәселелерін назар-дан тыс қалдырмау керек.

Алаяқтықтың көбеюіне байланысты азаматтардың наразылық білдіруі орынды. Бас прокуратура алаяқтыққа және қаржы пирамидаларына қарсы көшенді шаралар әзірлейтін болады. Балаларға, соның ішінде ата-ана қамқорлығынсыз қалған балаларға қарсы жыныстық қылмыстардың алдын-алу және оның жолын кесу ерекше бақылауда болуға тиіс.

Өскелян ұрпақтың болашағына қауіп төндіретін тағы бір қатер – есіркті заттардың, соның ішінде синтетикалық есірткінің де таралуы. Құқық қорғау органдарына бұл қатердің азаматтар арасында, әсіресе жастар-дың ішінде таралуына барынша тосқауыл қоюды тапсырамын.

Сыбайлас жемқорлықпен тиімді күресті жалғастыру қажет. Құзырлы агенттік жыл соңына дейін орта мерзімді кезеңдегі іс-қимылымыздың бағдарламасын айқындайтын стра-тегиялық құжатты бекітуге ұсынуы керек.

Бұл ретте, «тұрмыстық сыбайлас жемқорлықтың» жоюға айрықша назар аударған жөн.

Азаматтардың құқығын қорғағанда құқық қорғаушылардың, соның ішінде адвокаттардың құқығы туралы ұмыт-паған жөн.

Олардың қызметінің қауіпсіздігін қамтамасыз етіп, жұмысына кедергі келтіретін заңсыз әрекеттердің жолын кесу қажет.

Жоғарыда аталған шаралардың бөрі саяси жүйені және адам құқығын қорғау ісін жетілдіруге бағытталған стратегиялық бағдарымыздың құрам-даз бөлігі саналады.

ҮІІ. ҰЛТТЫҢ ҰЙЫСУЫ – ОДАН ӨРІ ДАМУДЫҢ БАСТЫ ФАКТОРЫ

Қазір Қазақстан мүлде жаңа дәуірге қадам басты.

Соған сәйкес қоғамдық өмірдің барлық саласы түбегейлі өзгеруде.

Жаһанды тұрақсыздық жайлап, көптеген жаңа сын-қатер пайда болып жатқан кезде біз бағдарымызды бекемдеп, болашаққа көзқарасымызды айқындай түсуіміз қажет.

«Бірлігіміз – өралуандықта» деген басты қағидамыз ешқашан өзгер-мейді.

Сондықтан, этносаралық қатына-стардың үйлесімді дамуы Қазақстан-ның мемлекеттік саясатының басты бағытының бірі болған, әрдайым солай болып қала береді.

Бұл – бекерге айтылған сөз емес. Мұндай ұстанымды қазақстандық-тардың басым көпшілігі қолдайды.

Біздің азаматтарымыз үшін келісім мен толеранттылық – мәдениеттер мен тілдерді өзара тоғыстыратын өмірдің шынайы көрінісі, нақты болмысы.

Біз – Конституцияда айтылғандай, біртұтас халықтыз. Біздің нағыз күшіміз – осында. Біз пікір алуандығын

қолдай отырып, радикализмнің кез-келген көрінісінің жолын кесеміз, мемлекеттік егемендігімізге, аумақтық тұтастығымызға қол сұғуға жол бермейміз.

Қоғамдағы бірлік пен келісімді көз-дің қарашығындай сақтауымыз керек. Этносаралық және конфессия-аралық қатынастың қаншалықты маңызды екенін барлық азаматымыз түсінуі қажет.

Біз қашанда алауыздыққа қарсы тұра білген еліміз.

Адамды тіліне, ұлтына, нәсіліне қарап кемсітуге, біреудің намысына тиюге жол бермейміз, заң бойынша жауапқа тартамыз.

Конституцияға қайшы мұндай жауапсыз қадамдар еліміздің негізгі мүдделеріне зиян келтіреді.

Қазақ тілін дамыту мемлекеттік саясаттың басым бағытының бірі болып қала береді.

Бұл салада айтарлықтай нәтиже бар.

Қазақ тілі, шын мәнінде, білім мен ғылымның, мәдениет пен іс жүргізудің тіліне айналуда.

Жалпы, мемлекеттік тілді қолдану аясы кеңейіп келеді.

Бұл – заңды құбылыс, өмірдің басты үрдісі.

Сондықтан, қазақ тілінің өрісі тым шектеліп бара жатыр деуге негіз жоқ. Атазан бойынша Қазақстанда бір ғана мемлекеттік тіл бар. Бұл – қазақ тілі.

Орыс тілі ресми тіл мәртебесіне ие. Біздің заңнамаға сәйкес, оның қол-данылуын шектеуге болмайды.

Болашағын Отанымызбен байла-ныратын әрбір азамат қазақ тілін үйренуге ден қоюға тиіс.

Бұл отанышылдықтың басты белгісі деуге болады.

Жастарымыз өзге тілдерді, соның ішінде орыс тілін жетік меңгерсе, бұдан еш ұтылмайды.

Қазақстан мен Ресей арасындағы шекара – өлемдегі ең ұзын шекара.

Орыс тілі – Біріккен Ұлттар Ұйымындағы ресми алты тілдің бірі.

Сондықтан, бұл мәселеге парасат-тылықпен қарауымыз қажет.

Еліміз өркениетті диалог пен өзара сыйластық мәдениетін дәрiптeуi керек.

Қазақстан халқы Ассамблеясының бұл саладағы рөлі айрықша.

Біз Отанымыз және барлық азамат-тымыз үшін жауапкершілікті сезінуіміз қажет.

Қоғамды ұйыстыру, ұлттық бірегей-лікті нығайту ісінде еліміздің тарихи мұрасын және мәдени әлеуетін тиімді пайдалануға баса мән беріледі.

Бұл орайда Қазақстанның мүмкін-діктері зор, соның ішінде өзін халық-аралық аренада тиімді таныта алады.

Дегенмен, бұл мәселеге қатысты саясатымызды қайта қарау қажет. Қазір мемлекет бюджет қаржысын оңды-солды иелене беретін белгілі бір қайраткерлердің ғана жобаларын қаржыландырып отыр. Бұл, өрине, түсініксіз жағдай.

Жас өрі дарынды мүсіншілер, суретшілер, театр қызметкерлері, музыканттар, қаламгерлер жана жанр түрлерін игеріп, ұдайы ізденіс үстінде жүреді. Сөйте тұра, олар елеусіз қалып, меценаттардың көмегімен ғана күн көреді. Шын мәнінде, Қазақстан мәдениеті сол жас дарындардың арқасында жаһандық деңгейде танылып жүрген жоқ па?!

Сондықтан Үкімет сарапшылармен бірлесіп, жыл соңына дейін жаңа мәдениетті және оның дарынды өкілдерін дәрiптeугe бағытталған шаралар жоспарын ұсынуға тиіс.

Креативті индустрияны қолдау қорын құру мүмкіндігін қарастырған жөн.

Халқымыз үшін зиялы қауымның орны қашанда ерекше.

Ұлт тағдыры сынга түскен сәтте көзі ашық азаматтар әрдайым көш бастаған.

Адамсанға жөн сілтеп, жастарға бағыт-бағдар берген. Ел ағалары бір ауыз сөзбен тентегін тыйып, тектісін төрге оздырған.

Біз қанымызға сіңген осы қасиеттен айрылмауымыз керек.

Қазір – ғаламтөр дәуірі. Ондағы бей-берекет ақпарат тасқыны ұрпақтың санасын улап жатыр.

Бір сәттік танымАлдықты көкесейтін тамырсыз идеялар жаппай белең алуда.

Бұл – аса қатерлі үрдіс.

Дәл осы кезеңде ұлт зиялыларының ұстанымы және белсенділігі айрықша маңызды.

Зиялылардың еңбегі марапатымен емес, саликалы сөзімен және нақты ісімен бағаланады.

Басты міндет – жалпы адамзатқа ортақ қастерлі құндылықтарды жастардың бойына сіңіру.

Отанышдық, білімге құштарлық пен еңбекқорлық, бірлік пен жауап-кершілік сияқты қасиеттер дәрiптeлyі керек.

Сондықтан, зиялы қауымды ел болашағына әсер ететін әрбір мәселеден шет қалмауға шақырамын.

Диалог пен азаматтық қатысу дәстүрін дамыту, ынтымақтас-тығымыз бен бірлігімізге негіз болатын озық құндылықтарды дәрiптeу біз үшін маңызды.

Біз бірге болсақ қана, теңдессіз елдік бірегейлігімізді нығайта аламыз.

Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев талай рет атап өткендей, этносаралық және конфес-сияаралық татулық – біздің баға жет-пес байлығымыз.

Мемлекетіміздің болашағы үшін біз ішкі тұрақтылық пен жалпыұлттық бірлігімізді сақтап, нығайтуға міндет-тіміз.

Құрметті отандастар!

Біздің жақын арадағы негізгі басымдықтарымыз – осындай.

Қазақстанның басты байлығы – Еліміздің азаматтары.

Сіздердің амандықтарыңыз – менің Президент қызметіндегі ең басты мақсатым өрі тілегім.

Сондықтан, менің келесі бастама-ларым, ең алдымен, халқымыздың әл-ауқатын арттыруға арналады.

БІРІНШІ БАСТАМА

Ең төменгі жалақы деңгейін қайта қарайтын кез келді деп санаймын.

Бұл – бір жағынан аса маңызды макроиндикатор болса, екінші жағы-нан – өркімге түсінікті көрсеткіш.

Бізде ең төменгі жалақы мөлшері 2018 жылдан бері өскен жоқ.

Қоронавирусқа байланысты өлем-дікқадарды тұрғындардың табысына кері әсер етті. Оның үстіне Қазақстан ең тө

ЕЛДІГІМІЗДІҢ ҚҰЖАТЫ АТА ЗАҢҒА 26 ЖЫЛ

ӨТКЕН ЖҰМАДА АУДАНДЫҚ МӘДЕНИЕТ ҮЙІНДЕ 30 – ТАМЫЗ «АТА ЗАҢ» КҮНІ ҚАРСАҢЫНДА «АТА ЗАҢЫМ – АЙЫЫНЫМ» АТТЫ МӘДЕНИ КӨПШІЛІК ШАРА ӨТТІ.

Айтулы шараның шымылдығы Ұлы дала заңдарынан бастау алған Ата заңымыз туралы бейнебаянмен түріліп, мемлекеттік өнұранымыз шырқалды. Одан соң мерекелік шараға арнайы қатысқан аудан әкімі Асқар Қазыбаев барша ойылдықтарды Конституция күнімен құттықтады.

Аудан басшысы құттықтау сөзінде «Бұл халқымыз үшін аса қастерлі, ұлық мереке. Конституция біздің азаматтығымыздың айнымас айағы, кемел болашағымыздың бұлжымас бағдары. Сондықтан заң бойынша өмір сүру, заңды құрметтеу әр азаматтың борышы. Бүгінде Қазақстан демократиялық, заырлы құқықтық мемлекет, өркендетті қоғам құру жолында өз бағытын берік ұстап келеді. Осы тұрғыда әрбір азамат келешекке керуен тартқан мемлекетіміздің тұрақты дамуының кепілі. Конституцияның мемлекет пен қоғам үшін ғана емес өзінің және жеке басымен отбасы үшін де маңыздылығын терең сезінуде», – деді.

Одан кейін «Еңбек Қызыл Ту» орденін екі мәрте алған «Жетікөл» совхозында бас экономист, аудандық қаржы бөлімінде инспектор, аудандық ауыл шаруашылығы басқармасы бастығының орынбасары, аудандық

партия комитетінде бөлім меңгерушісі, кеңес атқару комитеті төрағасының орынбасары, аудандық агро-өнеркәсіп бірлестігінің төрағасы, Ойыл ауданы әкімінің бірінші орынбасары, облыстық жер қатынастары басқармасы мен жер инспекциясының бөлім бастығы, басқарма бастығының орынбасары қызметтерін абыроймен атқарған, өңірдің экономикалық дамуына зор еңбек сіңірген ауданымыздың қоғамдық саяси ахуалын нығайтуға өлшеусіз тер төккен Түлкібай Сәдіраевтың кеудесіне «Ойыл ауданының Құрметті азаматы» төсбелгісін тақты. Сонымен қатар ауданымыздың 100 жыл толуына орай ауданның дамуына үлес қосқан Талғат Юсупов, Айдынғали Қоғабәев, Тыныштық Сисенов, Тынышбай Бекеев, Еламан Охапов, Нұрахан Ибраев сынды бірқатар еңбек ардагерлерін «Ойыл ауданына 100 жыл» мерекелік медаль табыс етті. Мерекелік медаль алғандарының қатарында көптоғайлық ардагер анамыз өткен дәуірде «Озат қырықшы» атанған Кербез Жұмағалиева да бар. Айтулы шара әрі қарай аудан өнерпаздарының мерекелік концертімен жалғасты.

Муса ӘДІЛБАЙҰЛЫ,
Ойыл селосы.

Тамыз кеңесі

БІЛІМ «КЕМЕСІНІҢ» БҮГІНІ МЕН БЕЛЕСІ

ЖАЗДЫҢ СОҢҒЫ КҮНІ ЖАС ҰРПАҚҚА БІЛІМ МЕН ТӘРБИЕ БЕРУШІ УСТАЗДАР ҚАУЫМЫМЕН АЛДА ТҮРҒАН БАСТЫ МІНДЕТТЕРДІ АЙҚЫНДАЙТЫН, НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕР ЖӨНІНДЕ ОЙ ТҮЙІНДЕУГЕ, ПІКІР АЛЫСУҒА, БІЛІМ САЛАСЫН ЖАҢА СЕРПІЛІСПЕН БАСТАУҒА БАҒЫТ БЕРЕТІН, МАҢЫЗДЫ ЗИЯТКЕРЛІК БАСҚОСУ «БІЛІМДІ ҰЛТ - ТҰРАҚТЫ ДАМУ КЕПІЛІ» АТТЫ АУДАННЫҢ БІЛІМ БЕРУ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ ӨТТІ.

Аудандық тамыз кеңесіне аудан әкімі Асқар Қазыбаев, аудан әкімінің орынбасары Мұратбай Айдарбаев, білім бөлімінің басшысы және де білім мен ғылым қызметкерлерінің аудандық кәсіподақ ұйымының төрайымы Гүлмира Избағамбетова, ардагер ұстаз Марал Еркінова мен аудандың жалпы білім беру ұйымдарының басшылары, білім беру саласының қызметкерлері қатысты.

Пленарлық мәжіліс барысында 2020-2021 оқу жылындағы ауданымыздың білім беру саласындағы атқарылған жұмыстар мен жетістіктерге тоқталып, алдағы бағталғалы тұрған жана оқу жылына жүзеге асырылуға тиісті жаңа мақсаттар мен міндеттер туралы аудандық білім бөлімі басшысы Серік Меруенов баяндама жасады. Аудан әкімі Асқар Қазыбаев

ұстаздар қауымын айтулы мерекемен құттықтай отырып, өзінің жүрежкарды лебізін жеткізді. Одан соң сөз алған ардагер ұстаз Марал Бегалықызы жаңа оқу жылына талайы табыстар тілеп, ұрпақтар сабақтастығы үлгісімен жас маманға сертификат табыс-тады.

Ауданымыздың білім беру саласының қарқынды дамуына үлес қосып, тынымсыз еңбек етіп жүрген бірқатар ұстаздар қауымы ҚР Білім және ғылым министрлігінің алғыс хаттары мен құрмет грамоталарымен, Облыстық білім басқармасының құрмет грамоталарымен, Облыстық және аудандық кәсіподақ ұйымының құрмет грамоталарымен, Аудан әкімінің алғыс хаттарымен және аудандық білім бөлімінің алғыс хаттарымен марапатталды.

ТАБАҚ ТАРТУ: ҮНЕМ МЕН ҮРДІС

Бала күнімізде нан қиқымын тастаймы, оны жинап, алақанға салып, ауызға тастап жіберетінбіз. «Бай боламын» деген бала ниетпен. Обал мен сауапты жіті білген сауатты адам өкеміздің білгендігі екен ғой. Ойланп қарасам, бұл – ысырапшылдыққа жол бермеудің кішігірім көрінісі. Ал, кейіннен сол кішігірімге аса мән бергендей, үлкеніне де неге солай бас қатырмайды екен деген танданыста қаламын...

Дел қазір үлкен той тұсауда тұр. Үкімет рұқсат ете қалса, үдере «Ат шаптырар» түріміз бар. «Той – Төңір қазынасы», «Жиган-тергенім тек тойға шашылсын», дейтін мырза көңіл қазақ соған ырзамыз, өйтеуір. Бүгінге дейін, күн ертең де қазуала беретін тақырып бұл. Ал, сөз еткелі тұрған мәселеміз – жыын-тойдағы табақ тарту үлгісі. Бірден ашысын айтайық, мүшелеп тартқан табақтың соңында «Алла өзі көшірсін» деп сүйексайқты қоқысқа тастаймыз. «Үлкен дастарханда табақты мүшелеп тарту қаншалықты маңызды» деген сұрақ сізді де мазаласа керек. Осы жайлы облыстың бас имамы Өмірзақ қажы Бекқожа ағамыздың пікірін құп көріп қалдым...

– Табақты мүшелеп ұсынатындықтан әжептеуір ысырап болады, негізі. Ондай үлкен дастарханға арнайы жылқы малы сойылатынын білесіздер. Сол тұтасымен асылады.

Оның сүйегі, еті қалып қойып жатады, көбіне. Ал, кейінгі жастар «сарқыт» деген ұғымды біле бермейді. Бірақ, бүгінгі таңда қалалық жердегі мейрамханада ет табаққа тұрап тартылатын болды. Бұл арқылы үлкен үнем жасап, ысырапшылдыққа жол бермеуге өбден болады. Тіпті, сойған малыңыздың жарты етіне дейін үнем жасайсыз, – дейді бас имам. Қажының айтуынша, мүшелеп табақ тарту өз заманында заңдылық сияқты саналған шығар. Қазір мүшелеп бермеді деп, сын көзбен қарамай тұрап беруді әдетке айналдыру керек дейді.

Пайғамбарымыз (с.ғ.с) сахабаларға «қайтыс болғандарға сыйлық жіберіп тұрыңдар» депті. Сахабалар тандана қарапты, «ол қандай сыйлық» дегендей. Сөйтсе, ол құран және садақа екен. Марқұмдарға құран оқытқаннан кейінгі мәселе, ол – садақа. Осы орайда Өмірзақ қажы Қазенқұлы мынандай бастама көтерсек дейді.

«Бізе мұқтаж адамдар кеп өтіп жатады. Солардың ішінде сол ет жемегелі жылдың жүзі болды деп келетіндер де баршылық. Құдайыа сойылған малдың үштен бір үлгіні сол жанғарда хадия етсек, үлкен сауап болар еді. Әрі ысырапшылдыққа жол бермес те едік» деп атап өтті қажекең.

Өрине, біз сөз қылып отырған

АТҚАРЫЛҒАН ЖҰМЫСТАР БАЯНДАЛЫП, АЛДАҒЫ МІНДЕТТЕР ТАЛҚЫЛАНДЫ

Өткен аптаның соңында аудандық мәслихаттың кезекті алтыншы сессиясы болып өтті. Күн тәртібінде 13 мәселе қаралды. Онда алдымен аудан әкімі Асқар Қазыбаев аудандық мәслихат депутаттары алдында өзіне жүктелген міндеттердің орындалуы туралы есеп берді. Сонымен қатар, аудан басшысы ауданымыздың жыл басынан бері әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштеріне тоқталып, 7 айда атқарылған жұмыстарды баяндады.

Сессияда қаралған мәселелердің барлығы бүгінгі күннің өзекті мәселелері болды. Қозғалған әр мәселе бойынша сала басшылары баяндама жасап, жасалған жұмыстар жайында толыққанды мәлімет берді. Сонымен қатар өзекті мәселенің мән-жайы нақтыланып, депутаттар арасында кеңінен талқыланды. Оған қоса аудандық мәслихат депутаттары аудан әкіміне ауыз су, мал азығы, көгілдір отын, аудан мен округ арасын жалғайтын жолдарды жөндеуге қатысты бірнеше сауалдарын қойды. Әр сауалға тоқталып тиісінше жауап берген аудан әкімі 2025 жылға дейін ауданның барлық елді мекендерін ауызсу мен және көгілдір отынмен қамту жоспары бойынша аталған мәселелер кезең-кезеңімен шешімін табатындығын атап өтті.

Келесі ретте тоқтала кетсек, елді мекендерді газдандыру сауалдары бойынша тұщымды жауап берді. Аудан әкімі Асқар Қазыбаев аудан бойынша екі елді мекен орталықтан-дырылған газбен қамтылды, ол қамтылған елді мекендер үлесінің 9,1 пайызын, халық санына шаққанда 30,7 пайызды (5729 тұрғын) құрайды. Аудан орталығындағы коммуналдық-жалдамалы тұрғын үйлер мен әлеуметтік нысандар толық газдандырылды. Өткен жылы жалпы сметалық құны 547 млн 778,0 мың теңге тұратын Қаратал ауылына жеткізуші және

Муса ӘДІЛБАЙҰЛЫ,
Ойыл селосы.

АҚТӨБЕДЕ E-COMMERCE: ҚАЗПОШТА ӨНІРДЕ ЭЛЕКТРОНДЫҚ САУДАНЫ ДАМУҒА ҮШІН ҚОЛАЙЛЫ ЖАҒДАЙ ЖАСАЙДЫ

«Қазпошта» АҚ Ақтөбе филиалы өңірдегі электрондық сауда нарығын одан әрі дамытуды мықтап қолға алды. Мысалы, Қазпоштаның Ақтөбе қаласындағы фулфилмент-орталығы тұрғындар мен бизнеске тапсырысты ресімдеу, сақтау, қаптау, өңдеу және сатып алушыларға сәлемдемелерді жеткізу бойынша қызметтер кешенін ұсынады. Бұл интернет – саудамен айналысатын клиенттерге логистика шығындарын, тауар қоймасын жалға алуға қажетті шығындарды азайтуға мүмкіндік береді.

Ақтөбедегі фулфилмент орталығы «А» класындағы қойма. Оның аумағы шамамен 600 ш. м. құрайды. 150 паллет орын және 2 қаптамға станциясы бар. Фулфилмент орталығында тауарларды қоймада сақтау, тапсырыстарды қабылдау және өңдеу, оларды жинақтау әрі орау, сатып алушылардан төлемәқы алу, тапсырыстарды жеткізу және кері қайтарылған тауарлармен жұмыс жасау қарастырылған.

Қазпоштаның Ақтөбе филиалы ұсынған ақпаратқа сүйенсек, жүк тасымалдау қызметі кәсіпкерлер арасында ерекше сұранысқа ие. Себебі компания бизнес өкілдеріне жүктерді ресімдеудің қолайлы шарттарын ұсынады. Биыл Қазпошта үнемілетті экономикалық және кенедендік операторлар мәртебесін иеленгені белгілі. Оның арқасында ұлттық оператор өзінің кең инфрақұрылымын пайдаланып, Қазақстан аумағы арқылы халықаралық жүк тасымалдауды, пошта жөнелтілімдері мен жүктер транзитін дамытуға мүдделі.

Фулфилмент және жүк тасымалдау – Қазпошта ұсынатын қызметтердің бір парасы ғана. Бүгінде компания дәстүрлі бағыттармен қатар жаңа жолаларға да бет бұрып отыр. Оның ішіндеэлектрондық коммерцияны

ауылшілік газ құбырының құрылысына» жобалық-сметалық құжаттамасы дайындалып, мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысы алынған болатын. Ағымдағы жылы 200,0 млн.теңге (РБ-100,0 млн.т, ОБ-100,0 млн.т) бөлініп, құрылыс жұмыстары басталды. (Мердігер «Ерзат»ЖШС). Осы жоба аясында елді мекендерді газдандыру жұмыстарын жалғастыру мақсатында аудандық бюджеттен 52,0 млн.теңге бөлініп, Көптоғай, Аманкелді, Екметал елді мекендеріне жеткізуші және ауылшілік газ құбырының құрылысы үшін жобалау-сметалық құжаттары дайындалуда. ҚР газдандырудың бас сөмасының жобасына облыс әкімдігі арқылы 2022 жылға Қаратал, Екметал, Аманкелді елді мекендері, 2023 жылға Көптоғай, 2024 жылға Сарбие, Саралжын, Ақкемер, Шұбарши, Қаракемер, Ақшатау, Құмжарған елді мекендерін газдандыру ұсынылды. Сонымен қатар, бүгінгі күнге Темір ауданы Алтықарасу ауылына жеткізуші және ауылшілік газ құбырының құрылысы» жобалық-сметалық құжаттамасы өзірленіп, бұл жобадан Ойыл ауданының Ақжар, Көсембай, Екметал, Ақкемер ауылдарын газдандыру қарастырылғандығын жеткізді. Сессия барысында аудандық экономика және бюджеттік жоспарлау бөлімінің басшысы Қайнарбай Ұлықпанов аудандық мәслихаттың 2020 жылғы 24 желтоқсандағы №467 «2021-2023 жылдарға арналған Ойыл аудандық бюджетін бекіту туралы» шешіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы баяндама жасады. Сондай-ақ, малдың күтімі мен мал азығы жайында мәселе көтеріліп, аудандық мәслихат хатшысы Сәкен Займолдин сессияда қозғалған мәселерді шешу үшін бірлесіп жұмыстануға шақырды.

Ойыл селосының тұрғыны
Базарбаев Жоламанды мерейлі 60 жасқа толуымен
құттықтаймыз!

Асыл Әке, ардағы ұл-қызының,
Берін болжап жүретін алдағының
Қамқорымыз Сіз келіп 60 жасқа,
Қуантып отырсыз ғой бізді бүгін.
Анамыз Манарменен қанаттасып,
Жүріңіз әр күн сайын алға басып.
Сіздерді мақтан етіп біз тұралық,
Мөлдір бұлақ суындай асып-тасып.
Алпыс - тал түс. Алда өлі талай асулар мен белес-
бедерлер бар. Сізге жарқын да, мағыналы өмір,
көтеріңкі де, кіршіксіз көңіл, деніңізге саулық,
отбасыңызға амандық тілейміз.
Тілек білдіруші: қыздары-күйеу балдары, ұлы-Өркен және жиендері.

ҚАЙЫҢДЫДА СПОРТ АЛАҢЫ АШЫЛДЫ

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫНДА «ХАЛЫҚТЫҢ ДЕНСАУЛЫҒЫН ЖАҚСАРТУ МӘСЕЛЕСІНЕ АЙРЫҚША НАЗАР АУДАРУДЫ ТАЛАП ЕТЕДІ. БАРЛЫҚ ЖАСТАҒЫ ЕЛ АЗАМАТТАРЫ АРАСЫНДА БҰҚАРАЛЫҚ СПОРТТЫ ДАМУҒА МАҢЫЗДЫ. ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУДЫ ӨРКЕНДЕТУ ІСІ ЖАҢА ЧЕМПИОНДАР ШЫҒЫНА ШЫҒАТЫН ПИРАМИДАҒА АЙНАЛУЫ ТІІС. БҰЛ САЛАУАТТЫ, ӘРІ БЕЛСЕНДІ ЖАСТАРДЫҢ ТҮІПТЕ КЕЛГЕНДЕ, ҚАУАТТЫ ҰЛТТЫҢ НЕГІЗІН ҚАЛЫПТАСТЫРАДЫ» - ДЕГЕН БОЛАТЫН.

Салауатты өмір салтын қалыптастыру бағытындағы жұмыстар әлімізде соның ішінде соңғы жылдары біздің ауданда да кең өркен жаяуда. Оның тағы бір жарқын көрінісі ауданымыздың спорттық нысандар қатарын Қайыңдыдағы шағын спорт алаңы толықтырды.

Аталған шағын спорт алаңы жуырда 30 тамыз – Қазақстан Республикасы Конституциясы күніне орай салтанатты түрде ашылды. 800 шаршы метрді алып жатқан шағын спорт алаңы футбол ойнауға өте ыңғайлы. Алаңның құрылыс жұмыстары сапалы жасалғаны көзге көрініп-ақ тұр. Алаңның салтанатты ашылу рәсіміне қатысқан аудан әкімінің орынбасары Мұратбай Болатұлы барша қайыңдылықтарды Конституция күнімен бірге жаңа алаңның ашылуымен құттықтап, осындай ел игілігі үшін ауданда атқарылып жатқан бірқатар жұмыстарға тоқталды. Сонымен қатар, Волейболдан Қазақстан Республикасы чемпионатының күміс жүлдегері Дана Құрманғазының, сондай-ақ, жаңа спорт алаңының

құрылыс жұмыстарына қол көмектерін беріп, ауылдың өркендеуіне атсалысқан ауыл тұрғындары Ершат Боханов пен Дастан Жаманқұловты, Саға мектеп-балабақшасының кіші қызметкері Дамир Ораловты аудан әкімінің алғыс хатымен марапаттады. Келесі ретте Конституция күні қарсаңында үлкен қуанышқа кенелген ауылдың әкімі Ырғызбай Қосеулетов те ауыл тұрғындарын айтулы мерекемен құттықтады. Ауыл әкімінің сөзін әрі қарай сабақтаған ауыл ақсақалы Сабырғали Аққожиан ауылдастарын спортпен шұғылдануға шақырып, спортқа ұмтылған балаларына ақ батасын берді. Әрі қарай ашық алаң астында аудандық мәдениет үйінің өнерпаздары өсем өннің тиегін ағытты.

Айта кетсек, ағымдағы жылы дәл осындай шағын спорт алаңдары Екметал, Көсембай, Құмжарған елді мекендеріне салынып, ауылдағы барша спортсұрлар қауымның игілігіне беріледі.

Муса ӘДІЛБАЙҰЛЫ,
Ойыл-Қайыңды-Ойыл.

ГАЗ БАЛЛОНДАРЫН ПАЙДАЛАНУ КЕЗІНДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК!

Ойыл ауданының Төтенше жағдайлар бөлімі аудан тұрғындарына газ құрылыстарын пайдаланған кезде қауіпсіздік ережелерін сақтау басты назарда болуы керектігін ескертеді:

1. Үйден тыс жерде газ баллонды желдетілетін жерде, тік қалыпта сақтаңыздар, оны көмбелерде және жөртөлге қоймаңыздар;
2. Баллонды және газ трубкасын жылудан және күннің тура сәулесінен қорғау бойынша шаралар қолданыңыздар. Маңында от, жанған көмір, қосылған электр құралдары болған кезде газ баллонды ауыстырмаңыздар. Ауыстырар алдында жаңа және біткен баллон шүмелінің жабық екеніңіз көзіңіз жететін болсын. Ауыстырғаннан кейін қосылған жердің саңылаусыздығын сабын қоспасымен тексеріңіздер;
3. Баллонды газ плитасымен қосу үшін қауіпсіздік қыспа көмегімен бекітілетін, ұзындығы бір метр арнайы иілмелі резинаны қолданыңыздар. Оның созылуына немесе қатты қысылуына жол бермеңіздер;
4. Газ қондырғысының тексерілуін және жөндеуін білікті маманға жүктеніздер. Қақпанылмайтын, толық, сондай-ақ бас баллондарды үйден тыс жерде сақтаңыздар. Тамақ дайындау барысында, қойнаған сұйықтықтың отқа төгілуіне және газдың кемуіне себеп болмауын қадағалаңыз.

- Газ иісі шығып тұрса не істеу керек?
- Газ баллонының (құбырының) вентильді жабыңыз;
 - Терезелерді дереу ашыңыз, өтпе жел жасаңыз;
 - Жерексе немесе тұрмыстық электр аспаптарды қоспаңыз – ұшқын жарылыс туғызуы мүмкін;
 - Газ шаруашылығының қызметкерлерін шақырыңыз.

Біз жоғарыда газ құрылыстарын пайдалану кезіндегі қарапайым қауіпсіздік ережелерінің сақталуын келтірдік. Сондықтан ауданымыздың әрбір тұрғынына газ құрылыстарының кесірінен келетін өрттерден, жарылыстардан түрлі зардаптар келмес үшін, сақтық шараларын орындау кезек күттірмейтін мәселе екендігін ескерткіміз келеді.

Ойыл ауданының Төтенше жағдайлар бөлімі

Ойыл аудандық білім бөлімі, аудандық білім қызметкерлері кәсіподақ ұйымы аудандық білім бөлімінің бас маманы Гүлмира Садақбаеваға қайын атасы, еңбек ардагері

Ғұсман Жұмбергенұлының
қайтыс болуына байланысты қайғырып, көңіл айтады.

Ойыл қазақ орта мектебінің ұжымы және бастауыш кәсіподақ ұйымы Ойыл қазақ орта мектебінің инженер технология Тілепова Әлияға

әкесі Саулебайдың
қайтыс болуына байланысты, ағайын тума-туыстарына қайғысына ортақтасып көңіл айтады.